

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון
245

יבמות דף פ"ב. שב"ק מברכים פרשת במדבר - כ"ז אייר תשפ"ב

דף פ"ב - ע"א

לריש לקיש שכל שדרכו לימנות אינו בטל, ומוקי רישא דברייתא דקתני 'חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות טהורות תעלה' שמייירי שנימוחה, מה שחילק התנא בין זה לנפלה לתוך חולין, ולא חילק בין נימוחה לאינו נימוחה - שעדיף להשמיע דין שנפלו טהורות בטהורות שלא תעלה אף ששתיהם טהורות וגם נימוחה.

טעם סיפא של ברייתא שקדשים טהורים שנפלו לתוך חולין טהורים לא יעלו - לרבי יוחנן משום שאפשר למכור לכהן בהפסד מועט לא מבטלים חתיכה שלמה הואיל ודרכה להמנות, ולריש לקיש שמייירי בנימוחה אף על פי כן אינו בטל,

לרב שישא בריה דרב אידי - משום שמייירי בטומאה דאורייתא, ומין במינו אינו בטל, וברייתא שתעלה היינו משום שמייירי בטומאת משקין דרבנן.

לרבה - רישא שתעלה בטומאת בשר קדשים שהם בלאו, וסיפא שלא תעלה בקדשים לזר שאיסור כרת הוא אם יאכל בטומאת הגוף, והקשו על רבה שאמר שאין הבדל בין איסור כרת לאיסור לאו.

דבר שיש לו מתיירא אפילו באלף לא בטיל, והיינו דבר שיש לו היתר לאחר זמן, אבל קדשים שנתערב בחולין אינו בכלל זה, משום שלכהן מותר גם כעת ולזר לעולם אסור.

שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה, ולפניהם שתי סאים אחת של חולין ואחת של תרומה, ונפלו אלו לתוך אלו - מותרים, שתולים שהתרומה נפלה לתרומה וחולין לחולין, לריש לקיש - רק אם החולין רבו על התרומה, שגם בתרומה מדרבנן לא תלינן בלי רוב, לרבי יוחנן - תרומה דרבנן תלינן גם בלי רוב (וע"ע בסמוך בדעת רבי יוחנן).

דף פ"ב - ע"ב

תרומה בזמן הזה - לרבי יוסי מדאורייתא, שנאמר 'אשר ירשו אבותיך וירשתה' - ב' ירושות, אחת בימי יהושע והשני בימי עזרא, שבטלה קדושת הארץ כשגלו בראשונה, אך ירושה שניה לא בטלה. לחכמים - חיובה מדרבנן.

רבי יוחנן הסובר שאין צריך רוב בחולין כנגד התרומה, לתירוץ ראשון היינו משום שסובר שאין צריך רוב בתערובת, וגם במחצה על מחצה בטל, ולכן בנתן סאה של משקים הפסולים למקוה לתוך ארבעים סאה מי גשמים, ונטל סאה, אפילו עשה כן עד עשרים סאה המקוה כשרה, ולא צריך רוב מי גשמים שמים שאובים פסולים רק מדרבנן. ולתירוץ שני - לעולם צריך רוב לביטול איסור דרבנן, ולכן במקוה לא תהא כשרה רק עד י"ט סאין, שנשארו רוב מי גשמים, ורק בתרומה שנפלה לתוך סאה שלפניה התיר אף בלי רוב משום שתולים שנפלה תרומה לתוך חולין לתוך חולין.

שינוי במשנה שאנדרוגינוס נושא אבל לא נישא, לרבי יוחנן - שזכר גמור הוא, ונושא לכתחילה, ואם נישא אפילו בדיעבד לאו כלום היא, לריש לקיש - ספק זכר הוא, ולכתחילה אינו נושא, ו'נושא' דקתני היינו שאם עבר ונישא חוששים לקידושיו.

שינוי במשנה שאנדרוגינוס לרבי אליעזר חייבים עליו סקילה כזכר, לרבי יוחנן - גם לת"ק חייבים עליו סקילה שוודאי זכר הוא, אלא שתנא קמא מחייב משני מקומות, ולרבי אלעזר רק כזכר (ועיי' לקמן דף פ"ב).

יבמות דף פ"ג. יום א' פרשת נשא - כ"ח אייר תשפ"ב

דף פ"ג - ע"א

בברייתא נאמר שדעת רבי יוסי שאנדרוגינוס הוא בריה בפני עצמה, ולא הכריעו בו חכמים אם זכר או נקבה, ושלא כמו שנאמר במתניתין שדעת רבי יוסי ורבי שמעון שדינו כזכר, לרב - מכך שבברייתא לא הוזכר רבי שמעון בן זוגו של רבי יוסי יש ללמוד שחזר בו רבי יוסי ממה שסבר במתניתין. לשמואל - אין ברייתא יכולה לעקור דברי משנה.

הלכה כרבי יוסי, לשמואל ולבי רב משמיה דרב - כרבי יוסי דמתניתין (שלא כלעיל בדעת רב שרבי יוסי חזר בו בברייתא).

אין נוטעים, מברכים, מרכיבים ערב שביעית אלא כדי שיקלוט קודם תוספת שביעית, ובדיעבד יעקור, לת"ק היינו שלושים יום (קודם ל' יום של תוספת שביעית, וכן שאר השיטות להלן), לרבי יהודה שלושה ימים, לרבי יוסי ורבי שמעון שני שבתות, לבי רב משמיה דרב הלכה כרבי יוסי, לשמואל הלכה כרבי יהודה.

מעוברת הרהא מחמת צער הלידה ב"א יום שבין נדה לנדה - אינה נעשית זבה, לרבי מאיר - אפילו מ' או נ' יום קודם הלידה, לרב יהודה - רק בחודש התשיעי, לרבי יוסי ורבי שמעון - ב' שבתות קודם הלידה. לשמואל - הלכה כרבי יוסי, והסתפקו בדעת רב. המסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו - לרבי מאיר נאסר התבואה וחייב לשלם, לרבי יוסי ורבי שמעון אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, וכן פסק שמואל, ונחלקו בדעת רב כמי פסק, ורב הונא שאמר פסקי רב לעיל אמר שרב פסק כרבי מאיר.

דף פ"ג - ע"ב

לרבי יהודה טומטום שנקרע ונמצא זכר לא יחלוץ - מפני שהוא כסריס, ואם ילדה אשתו בוודאי שאין הולד ממנו אלא זינתה.

לרבי יוסי בר יהודה טומטום לא יחלוץ במקום שיש שאר אחים - שמא יקרע וימצא נקבה, ואפילו ימצא זכר שמא סריס חמה הוא, אבל במקום שאין אחים יחלוץ, ולרבי יהודה גם בזה לא יחלוץ שאפילו ימצא זכר ודאי סריס הוא. וכמו כן נחלקו כשיש עוד אחים וחלוץ הטומטום - לרבי יהודה אין חליצתו חליצה ומוטר לאחים לייבמה, ולרבי יוסי אסורים לייבמה מספק.

אנדרוגינוס חייבים על בעילתו סקילה, לרבי סימאי משתי מקומות, שכתוב 'את זכר אפרש לקדש משכבי אשה' והיינו זכר שיש בו שתי משכבות, לרבי אליעזר חייב רק בזכרות שלו, שדורש הפסוק שאע"פ שיש בו ב' משכבות החיוב הוא רק 'את זכר'.

איסור זכר - לרבי סימאי נלמד מ'את זכר' כל זכרים במשמע, לרבי אליעזר ש'את זכר' בא למעט נקבות של אנדרוגינוס ילפינן זאת מ'אשה' (מ'אתא. המנות הב"ח).

ביאה שלא כדרכה באשה שהוי ביאה לומדים מ'משכבי אשה'.

אף שאמר רבי אליעזר שאנדרוגינוס זכר גמור, לא לכל דבר הוא כן, שהרי סובר שאי אפשר לקדש בהמת אנדרוגינוס בקדושת קרבן, משום שכל מקום שנאמר 'זכר' ו'נקבה' אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם.

עוף גרבע, מוקצה לתקרובת עבודה זרה, נעבד, אתנן, ומחיר כלב, טומטום ואנדרוגינוס, שהקדישו לקרבן ומלקו - מטמאים בגדים אם בלע, כדין נבלת עוף טהור, שאין ראוי להקרבה ומליקתו נבילה. לרבי אליעזר - עוף טומטום ואנדרוגינוס כשר לקרבן, כיון שלא נאמר לגבי זכר ונקבה.

לרבי אליעזר, כלאים, טרפה, יוצא דופן, טומטום ואנדרוגינוס לא חלה עליהם קדושת קרבן, ואף אם המיר קודש עליהם לא חלה עליהם קדושה, ואם הקדישם בקדושת קרבן והמיר חולין בהם - אינם עושים תמורה.

הדרן עלך פרק הערל

יבמות דף פ"ד. יום ב' ע"ח פרשת נשא - כ"ט אייר תשפ"ב

דף פ"ד - ע"א

פרק תשיעי - יש מותרות

משנה. יש מותרות לבעליהם ואסורות ליבמיהם: כהן הדיוט שקידש אלמנה ויש לו אח כהן גדול, חלל שנשא כשרה ויש לו אח כשר, ישראל שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר, ממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל.

מותרות ליבמיהם ואסורות לבעליהם: כהן גדול שקידש אלמנה ויש לו אח כהן הדיוט, כהן כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל, ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר, ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ישראל.

אסורות לאלו ולאלו: כהן גדול שנשא אלמנה ויש לו אח כהן גדול או כהן הדיוט, כהן כשר שנשא חללה ויש לו אח כשר, ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל, ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר.

שניות לבעל ולא ליבם - אסורה לבעל ומותרת ליבם, ליבם ולא לבעל - אסורה ליבם ומותרת לבעל, שניה לזה ולזה - אסורה לשניהם.

נשים האסורות לבעליהם מדרבנן קנסו רבנן ואין להם כתובה, ואינם גובות פירות שאכל הבעל מנכסי מלוג, ואין לה מזונות אפילו אם הלך למדינת הים ולוותה אין בעלה חייב לשלם, ואין לה בלאות הבגדים שהכניסה לו, והולד כשר, וכופים אותו להוציא.

אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין ולממזר - יש להם כתובה ושאר זכויות.

דף פ"ד - ע"ב

אף לסובר שישואין הראשונים של האח שמת מפילים אותה ליבום, אם היא אסורה כעת ליבם אסורה להתייבם לו אף שבשעת נישואין ראשונים היתה מותרת לו.

מצרי שני שנשא שתי מצריות, אחת ראשונה ואחת שניה, והיו לו בנים מראשונה (למ"ד בנה הוא שני) ומשניה (שבנה שלישי), אם בן הראשונה נשא שניה כמותו ובן השניה נשא שלישית כמותו - מותרות לבעליהם ואסורות ליבמיהם, ואם להפך - אסורות לבעליהם ומותרות ליבמיהם, אם נשאו גיורות - מותרות לאלו ולאלו, נשא השני איילונית ישראלית - אסורה לשניהם.

פצוע דכא שנשא ישראלית, אסורה לבעלה ומותרת ליבם, כשר שנשא ויש לו אח פצוע דכא - מותרת לבעלה ואסורה ליבם, פצוע דכא שנשא ישראלית ויש לו אח פצוע דכא - אסורה לזה ולזה, נשא גיורת - מותרת לזה ולזה.

מה שלא כתוב במשנה האופן של מצרי שני שנשא שתי מצריות - שתנא ושייר גם האופן של פצוע דכא.

לא הזדהו כהנות להינשא לפסולי כהונה.

יתור לא יקחו (בפסוק איש זונה וחללה לא יקחו, ואשה גרושה מאישה לא יקחו) נדרש שכשם שהכהן מוזהר שלא ליקח זונה וחללה כך היא מוזהרת שלא תישאנו, ונצרך הלימוד אף שכתוב איש או אשה כי יעשו מכל חטאות האדם - השווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה, שס"ד שהיינו רק לאו השווה בכל, או שס"ד שלומדים מאיסור טומאה שהנשים נתמעטו שנאמר 'בני אהרן' ודורשים ולא בנות אהרן.

ביום מסוגל זה בתפילה להצלת הילדים בתורה ויראת שמים מעבירים צדקה להחזקת המרכז העולמי להפצת סיכומי הדף היומי - מחודדים

יבמות דף פ"ה. יום ג' פרשת נשא - ר"ח סיון תשפ"ב

דף פ"ה - ע"א

שניה לבעל ואינה שניה ליבם - אין לה כתובה אפילו מהיבם.

אלמנה לכהן גדול וכן גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - אין לה מזונות בעודה תחת בעלה שבעמוד והוצא קאי, ואפילו הלך למדינת הים ולוותה ואכלה אינו חייב - שמא תתעכב גביה, לא גירשה ומת - יש לה מזונות.

אלמנה לכהן גדול וכן גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - יש לה כתובה ופירות ומזונות ובלאות, והיא פסולה וולדה פסול, וכופים אותו להוציא. שניות - אין לה כתובה ופירות ומזונות ובלאות, והיא כשירה וולדה כשר, וכופים אותו להוציא.

דף פ"ה - ע"ב

הטעם שאלמנה לכהן גדול יש לה כתובה ושניות אין להן - לרבי שמעון בן אלעזר משום שהוא פסול לעבודה והיא פסולה משום חללה, ואין צריך לקנסה שממילא שבאק ליה כיון שהם פוסלים אחד את השני יש קטטה ביניהם, אבל שניות ששניהם כשרים צריכים לקנסה כדי שלא תתעכב אצלו. לרבי - שדברי תורה אין צריך חיזוק ודברי סופרים צריכים חיזוק. דבר אחר - באיסור תורה קנסו אותו שהוא מרגילה, י"א שזהו סברת רשב"א, וי"א שרבי אמרו, שהגם שחלוצה לכהן איסור דרבנן קנסו אותו משום שהוא פסול לתרומה מדרבנן והוא מרגילה.

נפק"מ בין רשב"א לרבי: א. ממוזר ונתניה לישאל, אסור מדאורייתא אך היא מרגילתו שאינה נעשית יותר פסולה מחמתו, וטורחת להעלות זרעה, שיכולים להיטהר ע"י שישא שפחה וישחרר הולד. ב. לרבי אלעזר שהוולד ממזר ואינה מרגילתו משום שיקניט תמיד שפוסלת זרעו, נפק"מ במחזיר גרושתו, שאסור מדאורייתא והיא מרגילתו שאינה מפסידה כלום. ג. לרבי עקיבא שיש ממזר מחזיבי לאוין ואינה מרגילה אותו, נפק"מ בבעולה לכהן גדול שאין הולד נעשה חלל מאיסור עשה. ד. למ"ד יש חלל גם מאיסור עשה נפק"מ בספק סוטה שאסורה מדאורייתא ואינה מפסידה. ה. למ"ד שאם בא עליה בעלה עשאה זונה, נפק"מ בסוטה ודאי שבין כך פסולה ואין בניה ממזרים.

משנה. בת ישראל מאורסת לכהן, מעוברת מכהן, שומרת יבם לכהן, וכן בת כהן לישראל - לא תאכל בתרומה. בת ישראל ללוי ובת לוי לישראל - לא תאכל במעשר (שסובר התנא שזר אסור במעשר). בת כהן ללוי ובת לוי לכהן - לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר. שהעובר והיבם והאירוסין פוסלים ולא מאכילים.

יבמות דף פ"ו. יום ד' המיוחס פרשת נשא - ב' סיון תשפ"ב

דף פ"ו - ע"א

זר באכילת מעשר ראשון: לרבי מאיר - אסור, שנאמר 'כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה' תרומה שאסורה לזרים, אך אינו חייב מיתה כשאכלו במזיד, שנאמר בתרומה 'ומתו בו' - ולא במעשר, ואינו חייב חומש כשאכלו בשוגג, שנאמר בתרומה 'וחמשייתו יוסף עלי' - ולא על מעשר. לחכמים - מותר הזר באכילתו, ואשר ירימו לה' תרומה' בא ללמד חיוב מיתה על טבל שהופרש ממנו תרומה ולא מעשר ראשון, וטבל שלא הופרש ממנו מעשר שני ועניי נלמד ממה שכתוב 'לא תוכל לאכול בשעריך' והיינו מעשר עני כמו שכתוב 'ואכלו בשעריך ושבעו' והיינו מעשר עני.

סיפא ומיתנין שבת לוי מאורסת לכהן וכן בת כהן ללוי אינה אוכלת במעשר, הגם שאינה זרה - לרב ששת היינו שאינה נותנת לשלוחה לתרום תרומת מעשר משל הארוס, שהי כתורם שלא מדעת, אבל נשואה נותנת רשות שנאמר 'ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם', שלא בא הכתוב להתירה באכילת מעשר שקל וחומר הוא מהיתר אשת כהן בתרומה, אלא מלמד שנותנת רשות לתרום. למר בריה דרבינא - היינו שאין חולקים לה מעשר בבית הגרנות, לא מיבעיא למ"ד שאין חולקים תרומה לאשה שחול יחוד, אלא אפילו למ"ד שאין חולקים לאשת כהן שמא יגרשנה בעלה וימשיכו ליתן לה - גזרו גם בבית כהן ולוי משום גרושה בת ישראל, בין בארוסה בין בנשואה.

דף פ"ו - ע"ב

מעשר ראשון לרבי עקיבא ורבי מאיר ניתן רק ללוי ולא לכהן, שנאמר 'ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם', והגם שמיצני בכ"ד מקומות שכהנים נקרא לויים כאן כתיב 'ואכלתם אותו בכל מקום' - מי שיכול לאוכלו בכל מקום, יצא כהן שאין יכול לאוכלו בבית הקברות, לרבי אלעזר בן עזריה ניתן אף לכהנים שגם הם נקראים לויים והפסוק 'ואכלתם אותו בכל מקום' בא ללמד שאין צריך לאוכלו לפני מחומת ירושלים.

הלויים לא עלו בימי עזרא, ולכן קנסו שלא יתנו להם מעשר ראשון, ונחלקו רבי יונתן וסביא אם תקנו שיתנו לעניים, או לכהנים כדי שיהא להם בימי טומאתם שהם אז כעניים.

רבי עקיבא החזיר פתח גינה לבית הקברות כדי שלא יקח רבי אלעזר בן עזריה מעשר ממנה, הגם שהיה אחר תקנת עזרא שיתנו מעשר לכהנים, משום שסבר שלא תקנו אלא לכהנים עניים, ורבי אלעזר בן עזריה לא היה עני (והוא עצמו סבר שמעיקר הדין ניתן גם לכהנים כנ"ל).

בתחילה לא היו מעמידים שוטרים אלא מן הלויים, ואחר שלא עלו בימי עזרא אין מעמידים אלא מישראל.

יבמות דף פ"ז. יום ה' א' דג' ימי הגבלה - ג' סיון תשפ"ב

דף פ"ז - ע"א

משנה. בת ישראל שנשאת לכהן תאכל בתרומה, מת ויש לה ממנו ולד - תאכל, נשאת ללוי - תאכל במעשר ולא בתרומה, מת ויש לה ממנו ולד - תאכל במעשר, נשאת לישראל - לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר, מת ויש לה ממנו ולד - לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר, מת בנה מלוי, מת בנה מלוי - תאכל בתרומה מכח בנה מכהן, מת בנה מכהן - לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר.

בת כהן שנשאת לישראל לא תאכל בתרומה ובמעשר, מת ויש לה ממנו ולד - לא תאכל, נשאת ללוי - תאכל במעשר, מת ויש לה ממנו ולד - תאכל במעשר, נשאת לכהן - תאכל בתרומה, מת ויש לה ממנו ולד - תאכל, מת בנה מכהן - לא תאכל בתרומה, מת בנה מלוי - לא תאכל במעשר, מת בנה מישראל - חוזרת לבית אביה לאכול תרומה, שנאמר 'ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה'.

בת ישראל חוזרת לאכול אחר מיתת בעלה ישראל או לוי מחמת בנה מכהן - מיתור קרא 'ובת כהן'.

בת כהן שנתאלמנה מבעלה ישראל חוזרת לאכול בתרומת אביה ולא בחזה ושוק, והמקור: א. שנאמר 'היא בתרומת הקדשים לא תאכל' - במורם מן הקדשים לא תאכל אף אחר חזרתה. ב. 'מלחם אביה תאכל' ולא כל לחם. ג. 'מלחם אביה' - הקנוי לאביה, פרט לחזה ושוק שמשולחן גבוה וזכה (ששיירי קדשים הרי הם כמשאת מאת פני ה' שהן שיירי שלוחו). ד. שנאמר 'זאת חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו אתה ובניך ובנותיך אתך' - בזמן שאתך.

בת ישראל שנתאלמנה מבעלה ישראל החוזרת לאכול תרומה מחמת בנה כהן חוזרת גם לחזה ושוק - שרק בת כהן חוזרת לבית אביה נתמעטה מכך.

ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה' - מיתור לדרוש שכל שיצאה שעה אחת מרשות האב שוב אינו מיפר, וכגון מסר האב לשלוחי הבעל, או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל, ונתאלמנה או נתגרשה בדרך.

'ושבה אל בית אביה כנעוריה' - אל בית אביה' למעט שומרת יבם שאינה חוזרת לביתו שאגודה ביבם, 'כנעוריה' - בזמן שהיא ריקנית, למעט מעוברת.

צריך פסוק למעט שבת כהן מעוברת אינה חוזרת לתרומת בית אביה, שאין ללמדה מקל וחומר מה במקום שוולד מבעלה הראשון אינו פוטרה והיינו ביבום כשמת בעלה השני בלא ולד, ואעפ"כ אם היא מעוברת ממנו א"צ יבום, תרומה שוולד שיש לבת כהן מבעלה הראשון פוסלה מתרומת בית אביה הגם שמת בעלה השני, כל שכן שכשהיא מעוברת ממנו שהיא פסולה - שיש להקשות שביבום מתים כחיים, שאם מת בעלה ואח"כ מת בנו הרי הוא כחי ואינה חוזרת להתייבם, מה שאין כן לענין בת כהן שנשאת לישראל ומת ואח"כ מת בנה שאין מתים כחיים אלא חוזרת לתרומת בית אביה.

צריך פסוק 'וזרע אין לה' כשיש לה בן מזר ו'כנעוריה' כשמעוברת מזר, שאין ללמוד בן ממעוברת - שמתחילה הייתה ריקה ועכשיו היא מלאה, ואין ללמוד מעוברת מבן - שמתחילה גוף אחד ועכשיו שנים.

יביום מתים כחיים, שאם מת הבעל ואח"כ מת בנו הרי הוא כחי ואינה חוזרת ליבום (ולא אומרים ק"ו, מה לענין תרומה שעשו ולד שיש לה מן הראשון כוולד מן השני לפוסלה מתרומת אביה ואף על פי לא עשו מתים כחיים שאם מת הולד חזרת לתרומת בית אביה, ק"ו ביבום) - שנאמר 'דרכיה דרכי נועם', ואם תצטרך חליצה כשימות בנה תתגנה על בעלה.

בתרומה אין מתים כחיים, אלא אם מת הולד חוזרת לתרומת אביה (ולא אמרינן מה יבום שלא עשו ולד שיש לה מבעלה הראשון כוולד שיש לה מן השני לפוטרה מיבום ואף על פי כן עשו מתים כחיים, תרומה שעשו ולד שיש לה מן הראשון כוולד שיש לה מהשני לפוסלה מתרומה קל וחומר שנעשה מתים כחיים כשמת ולדה לפוסלה מתרומת אביה) - שנאמר 'וזרע אין לה', והרי אין לה.

דף פ"ז - ע"ב

בולד שיש לה מבעלה הראשון אינו פוטרה מיבום מחמת בעל השני שמת בלא בניים (ולא אומרים ק"ו מתרומה שלא עשה מתים כחיים ועשו ולד ראשון כוולד שני, יבום שעשו מתים כחיים ודאי ולד ראשון כוולד שני) - שנאמר 'ובן אין לו', והרי אין לו.

ולד שיש לה מבעלה הראשון מעכבה מלאכול מתרומת בית אביה (ולא אומרים ק"ו מיבמה שעשה מתים כחיים לפוטרה מיבום, לא עשה ולד שיש לה מבעלה הראשון כוולד שיש לה מהשני לפוטרה מיבום, תרומה שלא עשה מתים כחיים אינו דין שלא נעשה ולד מן הראשון כוולד מן השני כדי לאכול תרומה) - שנאמר שרק אם 'וזרע אין לה' חוזרת, וזו יש לה.

הדרן עלך פרק יש מותרות

פרק שיער - האשה רבה

משנה. האשה שהלך בעלה למדינת הים ובא עד אחד שמת בעלה - בית דין מתירים אותה להינשא, שהקילו בה משום עיגון, שהיא גופא דייקא ומינסבא כדלהלן בגמרא. בא בעלה:

תצא מזה ומזה, וצריכה גט מזה ומזה, והולד מהשני ממזר מדאורייתא, ואם החזירה ראשון והוליד ולד - לת"ק ממזר מדרבנן, לרבי שמעון כשר.

כתובה - ויתן ק"ו א"ל לה מזה ומזה, לרבי יוסף כתובה על נכסי בעלה הראשון. פירות ומזונות ובלאות - אין לה לא מזה ולא מזה (אפילו ולאכלה), ואם נטלה מזה ומזה תחזיר, ואינם מטמאים לה.

אם מתה - זה וזה אין מטמאים לה אם הוא כהן.

מוציאתה ומעשה ידה והפרת נדריה - לת"ק שניהם אינם זכאים בה, לרבי אלעזר הראשון זוכה בה.

הייתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה, בת לוי מן המעשר, בת כהן מן התרומה. אין יורשיה זר זה יורשים כתובתה (יבואר בגמרא דף צ"א).

מות - לת"ק אחיו של זה ושל זה חולצים ולא מייבמים, לרבי שמעון ביאתה או חליצתה של אח הראשון פוטרת צרתה.

באו שני עדים והעידו שמת בעלה, ונשאת מעצמה שהרי לא הייתה צריכה היתר ב"ד, ובא בעלה - מותרת לחזור לו, שאנוסה היא, וחיבת בקרבו.

נשאת על ידי בית דין וע"י עד אחד - פטורה מן הקרבן, שיחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור, וזינתה וחיבת בקרבו שלא התירוה אלא להינשא.

או הודע אליו חטאתו - ולא שיודיעוהו אחרים, ולכן עד אחד אומר אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור, שתק חייב ששתיקה כהודאה.

אמרו לו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי, לרבי מאיר חייב, שאם שנים מחייבים אותו מיתה חמורה ק"ו קרבן הקל, לחכמים פטור, שיכול לומר מזיד הייתי, ולכן נאמן גם לומר לא אכלתי.

יבמות דף פ"ח. יום ו' ב' דג' ימי הגבלה - ד' סיון תשפ"ב

דף פ"ח - ע"א

חתיכה ספק חלב ספק שומן - נאמן עד אחד האומר ברי לי שהוא שומן, אך בדבר שבערווה שהוחזק איסור אשת אינו נאמן להיתר.

כל דבר שבידו לתקנו אע"פ שהוחזק האיסור נאמן, לכן נאמן לומר שהופרשו תרומה ומעשר מטבל, בין שלו, בין של חבירו למ"ד תורם משלו על של חבירו אין צריך דעת בעלים, וכן נאמן על הקדש קדושת דמים שנפדה כיון שבידו לפדותו, וכן בהקדש

קדושת הגוף שהוא הקדיש שבידו להשאל עליו, וכן בקונמות אם יש מעילה בקונמות וחל על קונם קדושת דמים משום שבידו לפדותו, ואם אין מעילה בקונמות ואיסור בעלמא הוא כיון שבידו להשאל עליו.

עד אחד נאמן שמת בעלה הגם שאתחזק איסור אשת איש - שמשום עיגון הקילו בה רבנן, ונתנו עליה חומרות דמתניתין בסופה כדי להקל עליה בתחילה, ומשום כך יש לסמוך שתבדוק היטב כדי שלא תתקלקל בסוף.

דף פ"ח - ע"ב

שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת, וכן שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה - הרי זו לא תינשא, ואם נשאת לא תצא, ואפילו כשנשאת אחר שבאו עדים אם נשאת לאחד מעדיה ואומרת ברי לי, לרב מנחם ברבי יוסי אם נשאת אחר שבאו עדים תצא.

שנים אומרים מת, ובא אחד שאין מכירים שהוא בעלה אך שנים מעידים שהוא בעלה (שהיו עמו כל הזמן, כמו שכתוב 'ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו' מפני שיצא בלי תחית זקן ובא בחתימת זקן) - אם כבר נשאת לא תצא, ואם נשאת (לאחד מעדיה ואומרת ברי לי) אחר שבא בעלה תלוי בפלוגתת חכמים ורבי מנחם בר יוסי אם תצא או לא, וב' לשונות בדעת רב כדעת מי פסק.

י'קדשתו' אפילו בעל כרחו, שכהן שלא רצה להתקדש מן הטומאה ומנשים פסולות לכהן קדשהו בעל כרחו, ובוודאי אין צריך פסוק באיסור מפורסם ואפילו בספק איסור דתרי ותרי, אלא קמ"ל שאפילו נשאת לאחד מעדיה ואומרת ברי תצא, וכדעת רבי מנחם ב"ר יוסי, או שחכמים מודים באיסור כהונה, או שבאיסור כהונה מוזהרים בית דין לטרוח אחר עדים להכחיש את הראשונים המתירים אותה כדי לקדש את הכהן שלא ישאנה, אבל משנשאת לא תצא.

נשאת על פי עד אחד ובא אחד ששני עדים כשרים מעידים שהוא בעלה - תצא אפילו אם היא מכחשת ואומרת שאינה בעלה, ואם רק עד אחד מעיד שהוא בעלה לא תצא אפילו אם אינה מכחשת אותו רק שותקת, שכל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי הוא כשנים, ואין דבריו של עד האומר לא מת במקום שנים.

נשאת על פי עד אחד פסול, ובאו שני עדים פסולים המעידים שהוא בעלה - אם היא שותקת תצא, שכל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות, ואם היא מכחישה לא תצא שכל אדם נאמן על עצמו באיסורים בדבר הברור לו אלא אם כן יש כנגדו עדות כשרה.

נשאת על פי עד אחד כשר, ובאו שני עדים פסולים שהוא בעלה - אם היא מכחישה לא תצא שנאמנת על עצמה כל שאין עדות כשרה כנגדה, ואם שותקת - ב' לשונות בדעת שמואל, אם תצא משום שהלך אחר רוב דעות, או לא תצא שכנגד עד כשר אין הולכים אחר רוב פסולים.

נשאת בעד אחד ובא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גט מהראשון מעיקר הדין, ומן השני - גזירה שמה יאמרו גט הראשון ונשאת השני, ונמצאת אשת איש יוצאת בלא גט, אבל נתקדשה לשני א"צ גט מן השני ולא חיישנן שיאמרו שאשת איש יוצאה בלי גט שיתלו שקידושי השני היו קידושי טעות, אבל נשאת שעשתה איסור לא תלינן לקולא שקנסו רבנן.

יבמות דף פ"ט. ט. שב"ק ג' דג' ימי הגבלה ה' סיון תשפ"ב

לעילוי נשמת שלוחי ציבור

האבן החשוב הרה"ח ר' מרדכי בנימין רובינשטיין ז"ל ביב"ח ט"א הרה"ח ר' יוחנן הי"ו הגו"מ חיה.

והבחור החשוב מאיר יחיאל מיכל גלזיברמן ז"ל בן יב"ח ט"א הרה"ח ר' יהודה לייב הי"ו הגו"מ פעריל.

אשר נספו באסון בעת זמן שמחתנו בערב חג השבועות תשפ"א

ת. נ. צ. ב. ה.

דף פ"ט - ע"א

נשאת בעד אחד ובא בעלה תצא, ואין לה כתובה פירות ומזונות ובלאות אפילו מן הראשון - שחכמים תקנו כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, וכאן אדרבה תהא קלה בעיניו להוציאה, ותנאי כתובה ככתובה.

אין תורמים מן הטמא על הטהור משום הפסד כהן, ואם תרם בשוגג תרומתו תרומה, שמדאורייתא הוי תרומה, במזיד לא עשה ולא כלום שקנסו רבנן, לרב חסדא - אפילו החלק שתרם הוא טבל, שאם נאמר שהוא תרומה יפשה ולא יחזור ויתרום. לרב נתן בר אושעיא - מה שתרם הוי תרומה, ולא עשה ולא כלום לתקן השיריים.

התורם קישות ונמצאת מרה, אבטיח ונמצאת סרוח - תרומה וחזור ויתרום, שהוא שוגג קרוב למזיד שהיה לו לטעום (ע"י שיפריש משוהו מנייה וביה כדי שיוכל לטעום).

התורם מן הגדל בעציץ שאינו נקוב על הגדל בעציץ נקוב - תרומתו תרומה, ויחזור ויתרום, הגם שבתורם מן הטמא על הטהור במזיד אמר רב חסדא שלא עשה כלום - שנקוב ואינו נקוב ב' כלים הם, וכשאומרים לו לחזור ולתרום מכלי השני אין חוששים שלא ישמע, מה שאין כן טהור וטמא ששניהם גדלו בסוג כלי אחד חוששים שאם אומרים לו תן זו לכהן וחזור והפרש שאחרת אינו שומע לך ונותן הטמאה לכהן ואינו חוזר ומפריש.

דף פ"ט - ע"ב

תרם מן הגדל בעציץ נקוב על הגדל בעציץ שאינו נקוב - תרומתו תרומה, אך עדיין חלק הנתרם על שאינו נקוב טבל הוא מדאורייתא כיון שהפריש מן החיוב על הפטור, ולכן לא יאכלו הכהן עד שיפריש עליו תרומה ומעשר ממקום אחר. אבל התורם מן הרעה על היפה או מן הטמא על הטהור - מותר לכהן מיד (רעה לאכילה וטמא להדלקה) שמדאורייתא תרומתו תרומה, שנאמר 'ולא תשא עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו', ומשמע הא לא תרימו מן המובחר הוי קדוש ולכן יש בזה נשיאות חטא.

אשה שנשאת בעד אחד שמת בעלה, ובא בעלה וחזרה אליו - הולד ממנו ממזר מדרבנן לאוסרו בבית ישראל, אבל אסור בממזרות.

הפקד בית דין הפקר - ונלמד מהכתוב 'וכל אשר לא יבא לשלושת הימים בעצת השרים והקנים יחרם כל רכושו', או מהכתוב 'אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל' - מה ענין ראשים אצל אבות, מה אבות מנחילים בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילים את העם כל מה שירצו.

נשואי קטנה שאין לה אב מדרבנן הן, ואם מתה יורשה, ואף שמדאורייתא קרובי האב יורשים אותה, שהפקד בית דין הפקר. ומאמימי יורשה: לבית הלל משתכנס לחופה, שאפילו גדולה ארוסה אינו יורשה, לבית שמאי לכשתגיע לפרקה בשנים ושער ותכנס לחופה, לרבי אלעזר משתגדל ותבעל.

כהן שנשא קטנה בנישואים דרבנן ומתה - בעלה מטמא לה, שהיא כמת מצוה כיון שהוא יורשה אין קרוביה מטפלים בה.

קטנה שנשאת לכהן בקידושין דרבנן אוכלת בתרומה דרבנן.

יבמות דף צ'. יום א' זמן מתן תורתנו חג השבועות תשפ"ב

עליונים שיש ותחתונים עליו בקבלת תורה מסיני בקבלת יום זה עשרת הדברים

דף צ' - ע"א

רב חסדא הסובר שהתורם מן הטמא על הטהור אין התרומה חלה כלל אף שמון התורה הוי תרומה - סובר שיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה, ורבה חולק עליו.

אכל תרומה טמאה - משלם אפילו חולין טמאים, אכל תרומה טהורה - משלם חולין טהורים, שנאמר 'ונתן לכהן את הקודש' דבר הראוי להיות קודש. שילם חולין טמאים - לסומכוס בשם רבי מאיר, בשוגג תשלומיו תשלומין, במזיד הגם שמדאורייתא תשלומיו תשלומין קנסו אותו חכמים שצריך לחזור ולשלם חולין טהורים (ותשלומים ראשונים - לרב חסדא חזורים אליו, לרב גם הם יניגים לכהן), אך לא קנסו שוגג אטו מזיד, לחכמים בין בשוגג ובין במזיד תשלומיו תשלומין וצריך לחזור ולשלם חולין טהורים, שקנסו שוגג אטו מזיד.

דם שנטמא זרקו - בשוגג הורצה, במזיד לא הורצה להתיר בשר באכילה, הגם שהבעלים התכפרו שהציץ מרצה על דם בשר וחלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בציבור, מ"מ מדרבנן אסור לאכול הקרבן, ואע"פ שעוקרים אכילת בשר קדשים שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים - יש ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה.

דף צ' - ע"ב

יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה, כגון בערל (גר שנתגייר ערב פסח אין שוחטים עליו הפסח מדרבנן), בהזאה (בשבת שבות היא ומבטלתו מבהאת קרבן פסח), אזמל (שדוחים מילה שלא להוציא באיסור דרבנן), סדין פשתן בציצית (שפטרו רבנן מציצית גזירה משום כלאים שסכות לילה), כבשי עצרת (ששחטם שלא לשמה בשבת שמדרבנן לא יזרוק דם), שופר ולולב (שאסורים בשבת מדרבנן).

אלו תשמעו - שומעים לנביא אמת אפילו כשאומר לעבור על אחת מכל המצוות שבתורה לפי שעה, כגון אליהו בהר הכרמל, והיינו גם למ"ד אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה שלמיגדר מילתא יש להם כח.

בעל שלחה גט לאשתו מדאורייתא יכול לבטלו כל זמן שלא הגיע הגט לידה, התקין רשב"ג שאינו יכול לבטלו ולא להוסיף על הנא, והיינו גם למ"ד אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה, שכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקיעוהו רבנן לקידושין מנייה, בין אם קידש בכסף שעשו המעות מתנה בעלמא להאשה, בין קידש בבניאה שעשו ביאתו זנות.

בית דין מכים ועונשים שלא מן התורה לעשות סייג לתורה, וכמו שהוא שרכב על סוס בשבת באיסור שבות הוא, וסקלוהו כמחלל שבת גמור, מפני שהיתה השעה צריכה לכך, והיינו גם למ"ד אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה דמיגדר מילתא שאני.

נשאת בעד אחד, ובא בעלה, ומתה, אין בעלה הכהן מטמא לה, שבפסוק אחד נאמר 'כי אם לשאר' - שמתמא לאשתו, ובפסוק אחר נאמר 'לא יטמא בעל בעמיו להחלו' - שמתמא לאשתו כשרה ולא לאשתו פסולה.

אין בעל הראשון זכאי במציאתה - שמציאת אשה לבעלה כדי שלא תהא ביניהם איבה, וכאן אדרבה תהא איבה ויוציאה. ולא במעשה ידיה - שתקנו חכמים מעשה ידיה לבעלה משום שנותן לה מזונות וכאן כיון שאין לה מזונות אין מעשה ידיה שלו. ואין בעלה מיפר נדריה - שמה שמפר נדרי נפש שלה משום שלא תתגנה על בעלה וכאן אדרבה תתגנה ותתגנה.

מעוֹת יזכור מעבירים להמרכז העולמי להפצת סיכומי הדף היומי - מחודדים

יבמות דף צ"א. יום ב' פרשת בהעלותך איסור חג שבועות תשפ"ב

דף צ"א - ע"א

הלך בעלה למדינת הים ונישאת על פי עד אחד שמת, ובא בעלה ממדינת הים - הייתה בת ישראל נפסלה לכהונה משום זונה, ולויה נפסלה מן המעשר, הגם ששבויה ושנבעלה בעילת זנות לא נפסלה מן המעשר, זו קנסו רבנן.

הייתה בת כהן נפסלה מן התרומה - אפילו מתרומה דרבנן. אין יורשים שזה ושל זה יורשים כתובת בנין דכרין - שקנסו אף זרעה אע"פ שהם לא עשו איסור.

אחיו של ראשון חולץ - מדאורייתא, ולא מייבם - שקנסו רבנן, אחיו של שני חולץ - מדרבנן, גזירה שמה יאמרו גירש זה ונשא זה, ולא מייבם - לא מדאורייתא ולא מדרבנן, שלא רמיא קמיה.

שנינו במשנה: לרבי יוסי כתובתה על נכסי בעלה הראשון, לרבי אלעזר בעלה הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה, לרבי שמעון ביאתה או חליצתה מאחיו של בעלה הראשון פוטרת צרתה. ונחלקו אמוראים בדעתם:

לרב הונא: בתראי מודים לקמאי - רבי שמעון שלא קנס בבניאה שהיא עיקר האיסור קל וחומר שלא קנס בממון, רבי אלעזר שלא קנס בזכויות הנוהגות בנשים שהם תחת בעליהם קל וחומר שלא קנס בכתובה שהיא תחילת גירושין. אבל קמאי לא מודים לבתראי - רבי יוסי דווקא כתובתה שמקבלת כשהיא יוצאת ממנה לא קנס, אך במציאתה ומעשה ידיה והפרת נדריה קנס, רבי אלעזר לא קנס ממון אבל בבניאה קנס.

לרבי יוחנן: קמאי מודים לבתראי - רבי יוסי שלא קנס בכתובה שהיא זכות האשה ובודאי לא קנס זכויות הבעל, רבי יוסי ורבי אלעזר שלא קנסו בזמן שהבעל חי קל וחומר שלא קנסו אחר מותו. בתראי לא מודים לקמאי - רבי אלעזר לא קנס אותו אבל קנס אותה שאין לה כתובה, רבי שמעון לא קנס לאחר מיתה אבל מחיים קנס.

דף צ"א - ע"ב

במשנה אמר רבי שמעון שאם נשאת על פי ב' עדים שהעידו שמת בעלה, ובא בעלה מותרת לחזור לו, לרב הונא בשם רב חכמים חולקים וסוברים שדינה כמי שנשאת על פי עד אחד, והלכה כרבי שמעון, לרב ששת לכו"ע לא נאסרה על הראשון, שאנוסה

היא שמה הו"ל למעבד, ולרב הונא בריה דרבי יהושע לא סמכינן על היתר שמאי הו"ל למעבד כמו שמוכח בכמה מקומות כדלהלן.

נשאת לכל עריות שבתורה אינה צריכה גט, חוץ מאשת איש שנשאת על פי היתר בית דין בעדות עד אחד (ולרב הונא ברית דרבי יהושע גם חוץ מאשת איש שנשאת ע"ב' עדים).

אשה שנתגרשה בשוגג בגט פסול ונשאת לאחר, כגון שהיה טעות בשם המקומות או בזמן או גט קורח, או כתב סופר גט לאיש ושובר לאלה ונתחלפו - תצא מזה ומזה וכל הקנסות שבמשנה נוהגים בה, ולא אמרינן שהיא אנוסה שמאי הו"ל למעבד - שהייתה צריכה להקרות הגט לפני חכם (ולרב הונא בריה דרבי יהושע זהו דוחק, אלא יש להוכיח שאין אומרים מאי הו"ל למעבד).

הכונס את יבמתו והלכה צרתה ונשאת לשוק, ונמצאת היבמה איילונית - תצא צרתה מבעלה, וכל הקנסות שבמשנה נוהגים בה לרבי עקיבא שחילבי ולרבי כיבמה לשוק הוי כחייבי כריתות. וכן כל העריות שפותרים, צוהתיים, והלכו הצרות ואינון, ונמצאת העורה איילונית, ולא אמרינן מאי הו"ל למעבד - שהייתה צריכה להמתין (ולרב' בריה דרבי' כנ"ל).

נשאת בעד אחד ואח"כ יצא קול שבעלה חי - לא חיישינן לקול, אע"פ שכבר קודם שנשאת הסתפקנו אם בעלה חי והוצרכה לבוא לבית דין להיתר, אין זה כקול שקודם נישואין.

יבמות דף צ"ב . יום ה' פרשת בהעלותך - ח' סיון תשפ"ב

דף צ"ב - ע"א

לתנא דמדינתין נשאת על פי בית דין ובא בעלה תצא ופטורה מן הקרבן, שחידד שעשה לפי הוראת בית דין פטור מקרבן, וכן סובר רב נחמן שנחשב כהוראה ולא כטעות, שהרי עד אחד אינו נאמן מן התורה אלא שסומכים על בית דין שהם האמינו להעיד והם סמכו שכל אשה דייקא וימניבא. לזעירי - אין הלכה כמשנתנו ע"פ מה דתני בי מדרשא שאם הורו בית דין ששקעה חמה ובשבת והתירו ושעית מלאכה, ולבסוף זרחה, אין זו הוראה אלא טעות וחייב העושה מלאכה, וכן כאן טעו שסברו שמת בעלה, וכן הוכיח רבא, שהרי הורו בית דין להתיר בספק חלב ודם ואחר כך ראו טעם מובהק לאסור ושוב ראו טעם שאינו מובהק להיתר אין מותרים, ואילו בא עד אחד שמת מתיים אותה, ואחר כך באו עדים שלא מת אוסרין אותה, ואח"כ כשיבא שוב עד אחד שאומר עכשיו מת מתיין אותה, ואילו מה שהתירו בראשונה הייתה הוראה איך חזרו להוראה זו לאחר שראו ע"ב' עדים שטעו בה.

שנינו במשנה שאם היתרו ב"ד להינשא והלכה וקלקלה חייבת בקרבן (לכו"ע) - לרבי אלעזר היינו שזינתה, לרבי יוחנן היינו שנשאת אלמנה לכהן גדול גרושה לחולצה לכהן הדיוט, אבל זינתה לא, שאומרת יתע עשיתם אותי פנויה.

קלקלה - לרבי אלעזר חייבת קרבן על כל ביאה, שביאות מחולקות, לחכמים קרבן אחד על הכל כיון שלא נודע לה בינתיים, ואם נשאת לחמישה בני אדם לכו"ע חייבת על כל אחד, והאיל וגופים מחולקים.

משנה . האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים, ואמרו לה מת בעליך ואח"כ מת בנך ואינך זקוקה ליבום, ונשאת ואח"כ אמרו חילוף הדברים - לרבי עקיבא שיש ממזר מחייבי לאוין תצא והולד ממזר, אבל לחכמים שאין ממזר מחייבי לאוין אין הולד ממזר, וכן לתנא שסובר שגם לרבי עקיבא רק מחייבי לאוין משאר הולד ממזר.

אמרו לה מת בנך ואח"כ מת בעליך ונתיבמה, ואח"כ אמרו חילוף הדברים - הולד ממזר. אמרו לה מת בעליך ונשאת, ואח"כ אמרו לה קיים היה ומת - תצא, והולד ראשון (שנולד כשהיה בעלה חי) ממזר, והאחרון אינו ממזר.

אמרו לה מת בעליך ונתקדשה, ובא בעלה - מותרת לחזור לו, ואע"פ שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה, שנאמר 'ואשה גרושה מאישה' - ולא מאיש שאינו אישה.

דף צ"ב - ע"ב

יבמה שנתקדשה לשוק - לרב אין קידושין תופסים בה, שנאמר 'לא תהיה אשת החוזה לאיש זר' - לא תהא בה הויה לזר. שמואל מסתפק בפירוש הפסוק אם כפי שפירשו רב או שהוא בא לאיסור לאו, ולכן מצריך גם מספק, לאמימר הלכתא כשמואל, לרב ינאי נמנו וגמרו בחבורה שאין קידושין תופסים ביבמה.

יבמה שנשאת לשוק - לשמואל נותן לה השני גט מספק, לרב אשי מותרת ליבם אם הוא ישראל, אך אם הוא כהן אסורה לו, לרב המנוגא כיון שזינתה אסורה ליבמה.

האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגיר, לאחר שתתגיר, לאחר שאשתחרר, לאחר שתשתחרר, לאחר שימות בעליך, לאחר שאותך, לאחר שיחלוץ לך יבמך - אינה מקודשת, לרבי יוחנן משום שאין מקנה דבר שלא בא לעולם בדבר שאין בידו לעשות עכשיו, ומזה ראייה שאין קידושין תופסים בשומרת יבם (כרב), לרבי לקיש אין מזה ראייה שיש לומר שמשנה זו כרבי עקיבא שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין (ולהלן דף צ"ג. יתבאר שלרב נחמן בר יצחק אי אפשר לפרש כן, כיון שרבי עקיבא סובר שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם).

יבמות דף צ"ג . יום ה' פרשת בהעלותך - ט' סיון תשפ"ב

דף צ"ג - ע"א

האשה שאמרה לבעלה קונם שאני עושה לפיך - לת"ק אינו צריך להפך, שמשועבדת לו למעשה ידיה, לרבי עקיבא יפר שמה תעדיף וחל הנדר על ההעדפה, לרב נחמן בר יצחק - לרבי עקיבא אדם מקנה דבר שלא בא לעולם - לר"ה בריה דרבי יהושע - מיירי באומרת יקדשו ידי לעושיהם.

המוכר פירות דקל לחבירו קודם שבאו לעולם - קודם שבאו לעולם יכול לחזור בו, משבאו לעולם - לרב הונא אין יכול לחזור בו, שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם, לרב נחמן אף משבאו לעולם יכול לחזור בו, שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, אך אי שמיט ואכיל לא מוציאם ממנו.

שדה זו שאני לוקח לכשאקנהה קנייה לך מעכשיו - לרב קנה, שסובר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

נאמר בתרומות ומעשרות: 'למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך כל הימים', ותניא כל הימים אלו שבתות ויו"ט - שיהיה שלא יבטל עונג שבת בשביל חסרון תיקון הטבל, ואמר רבי חייה שבוודאי לא בא הפסוק להיתר מעשרות שבת שאין בזה אלא שבות, אלא בא להיתר לעשר על מה שלא בא לעולם לצורך עונג שבת.

דף צ"ג - ע"ב

לא תסגיר עבד אל אדוניו - לרבי היינו בלוקח עבד על מנת שחררו, שכתב לו: לכשאקחך הרי עצמך קנוי מעכשיו, ומזוהר שלא להעבד בו, שסובר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. הרי את מקודשת לי לאחר שאתגיר, שתתגיר, שאשתחרר, שתשתחרר, שימות בעליך, שתמות אחותך, שיחלוץ לך יבמך - לת"ק אינה מקודשת, לרבי מאיר מקודשת, שסובר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

האומר פירות ערוגה זו תלושים יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחבורים, או פירות מחבורים על פירות אלו תלושים, לכשיביאו שאתגיר, שתתגיר, והביאו שלישי ונתלשו, ורבי אלעזר בן עקב דבריו קיימים, שסובר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.

עד אחד המעיד שמת בעלה נאמן להתייבם ליבמה, כשם שנאמן להיתר אשה לעלמא וסומכים שדייקא ומינסבא משום שמילתא בעידא לגלויי (ל"ק איבעיא ואיפשא, ו"ל' ב' מיבעיא, שאם היא נאמנת כ"ש י"א).

אמרו לה מת בנך ואח"כ מת בעליך ונתיבמה, ואח"כ אמרו חילוף הדברים שכתוב במתני' שהוולד ממזר, ע"כ היינו כשהתירו להתייבם על פי עד אחד, ואח"כ העידו ב' שחילוף הדברים

(וראה עוד אופן להלן דף צ"ד), אבל התירו על פי ב' הו"ל תרי ותרי ואין לסמוך עליהם יותר מעל הראשונים.

יבמות דף צ"ד . יום ה' פרשת בהעלותך - י' סיון תשפ"ב

דף צ"ד - ע"א

עד אחד המעיד לפטורה מן היבום ולהתירה לשוק - לרבא כיון שנאמן עד אחד להיתר אשת איש לשוק שהוא איסור כרת כל שכן שמתיר איסור לאו, אך ההוא מרבנן הפריך דבריו, שהרי היא עצמה נאמנת באיסור כרת להיתר עצמה לשוק, ואינה נאמנת באיסור לאו של יבמה להיתר עצמה לשוק שלפעמים שונאת היבם.

אמרו לה מת בעליך ואח"כ מת בנך, והנשאת לשוק, ואח"כ אמרו חילוף הדברים, שכתוב במתני' שתצא והולד ממזר (לר"ע), אין להוכיח מוכח שמאמינים לכת שניה שבהכרח מה שהתירו בראשונה היינו על פי עד אחד (שאם ע"פ' שנים מדוע מאמינים יותר לכת השניה) - שיש לפרש שהתירו ע"פ ב' עדים, ומיירי שכת השניה הזימו הכת הראשונה.

אין האשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא לשוק, ואפילו לרבי עקיבא שיש ממזר מחייבי לאוין אין אומרים - שדייקא מפני שחוששת שלא לקלקל זרעה, משום שיש לחשוש שאומרת כן מפני ששונאת את יבמה.

רב אלעזר בן מנשה דרש במשנה הופסקו גרושה מאישה לא יקח"ו ולא מאיש שאינה אשה, שאם אמרו לה מת בעליך ונתקדשה שוב גרשה, אע"פ שנתן לה שני גט מותרת לכהונה, ואמרו בגמרא שיותר היה לו לדרוש הדרשה שאפילו לא נתגרשה אלא מבעלה, כגון שכתב לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם - פסולה לכהונה.

דף צ"ד - ע"ב

משנה . מי שהלכה אשתו למדינת הים, ואמרו לו מתה אשתך, ונשא את אחותה, ואח"כ באה אשתו - מותרת לחזור לו, שביאת אחותה הוי כגנות ואינה אוסרת אשתו עליו, ומותר בבתה של שניה, ושניה מותרת בקרוביו, ואם מתה ראשונה מותר בשניה.

כל עריות שנישאו אין צריכות גט, חוץ מאשת איש שנשאת על פי בית דין, ורבי עקיבא מוסיף אף אשת אח - שקידש אחיו את האשה והלך למדינת הים, ושעמ אחיו שהוא מת ועמד ונשא אשתו, וכן שקידש אחות אשה - שקידש אשה והלכה למדינת הים, ושעמ שמתה ונשא את אחותה, שבשני אלו יש לחשוש שיאמרו שמה שנשאה משום שהקידושין היו על תנאי ולא נתקיים התנאי, ואם תצא מהשני בלא גט יאמרו אשת איש יוצאה בלא גט.

הלכו אשתו גיטו למדינת הים, ואמרו לו שמתה, ונשא את אחותה אשת גיטו, ובאו שניהם ממדינת הים, אף על פי שהועילו הנישואין לאסור אשת גיטו על גיטו, הוא מותר באשתו, ואף לרבי עקיבא הסובר שאחות אשתו שנשאת לו בטעות צריכה גט (וכשיתן לו גט הרי אשתו אסרה לו משום אחות גרושתה) - שהיינו דווקא אם קידש אשתו, שיש לחשוש שיאמרו שקידשה על תנאי ולא נתקיים ולכן נשא אחותה, אבל אם נשא אשתו הראשונה לא יאמרו שנשא על תנאי, שאין אדם עושה תנאי בנישואין, ולכן כשנשא אחותה בטעות אינה צריכה גט שאין חשש שמה יאמרו אשת איש יוצאה בלי גט.

'איש אשר יקח את אשה ואת אמה ומה היא באש ישרפו אותה ואתה' - לרבי ישמעאל אותו ואת אחת מהם, לרבי עקיבא אותו ואת שתייהם. לאביי - משמעות דורשין איכא ביניהם, אם ולמדנים מפקוק זה שחייב על אם חמותו, ולרבא - נחלקו בחמתו לאחר מיתה. לרבי ישמעאל חייב על אחת מהם אפילו בזמן שאין שתייהם קיימות, שאף אם מתה אשתו חייב על חמותו, לרבי עקיבא אין חייב עליה שריפה אלא בזמן ששתייהם קיימות, אך מודה שאף שאין חיוב שריפה אסורה עליו (ועי' לקמן דף צ"ה).

יבמות דף צ"ה . יום ו' פרשת בהעלותך - י"א סיון תשפ"ב

דף צ"ה - ע"א

אמרו לו שמתה אשתו ובעל אחותה, ונשא את אחות אשתו, ובאו שניהם ממדינת הים - מותר באשתו, ואינו דומה לנישאת אשתו בעד אחד שנאסרה עליו אע"פ שהיא שוגגת, שאשתו שבמזיד נאסרה מדאורייתא בשוגג גדור בה רבנן, אבל אחות אשתו שגם במזיד אשתו אסרת עליו לא גדור בה בשוגג (ועיי' לקמן דעת רב יוסף).

הבא על אחות אשתו אין אשתו נאסרת עליו - שנאמר 'ושכב איש אותה' אותה שכיבה אוסרת ולא שכיבת אחותה, לרבי יוסי היינו בין לבית שמאי ובין לבית הלל, ולרבי יהודה היינו לבית הלל אבל לבית שמאי שכיבת אחותה אוסרת אותה על בעלה.

לכל מיעוט 'אותה' ס"ד ששכיבת אחותה אוסרתה, שיש ללמוד איסור חמור בקל וחומר מאיסור דף שנאסר בו האוסר, ונחלקו מהו האיסור הקל:

לרב חסדא - מחזיר גרושתו משינשאת, שהוא איסור לאו, ובעלה השני אוסרה על בעלה הראשון, וכשהחזירה בעלה הראשון נאסרה על בעלה השני (האוסר), ק"ו באיסור אחות אשתו החמור שנאסר האוסר (אשתו שהיא אוסרת אחותה) כשבא על אחותה. ודחתה הגמרא: מה למחזיר גרושתו שנאסר גופה, ואיסורה ברוב, ואיסורה איסור עולם, מה שאין כן אחות אשתו שלא נטמאה אשתו, ואין איסורה לעולם שמתרת לאחר מות אחותה.

לרבי לקיש - יבמה, להוי אמינא - אם בא עליה אחד מהשוק שהוא באיסור לאו לרב המנוגא נאסרה על היבם (האוסר על השוק), ודחתה הגמרא: מה ליבמה שנטמא גופה ואיסורה על רוב העולם. למסקנא - עשה בה היבם מאמר (אסרה על אחיו), ואח"כ בא עליה אחד מן האחים אוסרה על אחיו האוסרה. ודחתה הגמרא: זו נאסרת גם בלא ביאה כגון במאמר של אחיו השני, ולרב גמליאל שאין מאמר אחר מאמר נאסרת ע"ג או גט חליצה.

לרבי יוחנן - סוטה, שהבעל אוסרה על כל העולם, והובעל אותה אוסרה על הבעל, והוא איסור קל לגבי איסור אחות אשה - שאין הבעל אוסרה כל ימיו, שיש לה היתר בגט.

הבא על שמתה: לרבי יהודה - בין לבית שמאי ובין לבית הלל נאסרה אשתו עליו, שנאמר 'באש ישרפו אותה ואתה', וכי כל הבית כולו בשריפה, אם אינו ענין לשריפה תנאו לענין איסור, לרבי יוסי - לבית שמאי נאסרה מדרשה זו, אבל לבית הלל לא נאסרה. ואין הלכה כרבי יהודה.

צ"ו - ע"ב

שנינו במשנה: רבי יוסי אומר, כל שפוסל על ידי אחרים פוסל על ידי עצמו, וכל שאין פוסל על ידי אחרים אינו פוסל על ידי עצמו. ונחלקו בביאור דבריו:

לרב אבי - ת"ק סובר בהלכו אשתו וגיטו למדינת הים, שבין אם העידו עדים שמתו ונשא אשת גיטו - שמתרת לגיטו, ובין אם נשא על פי עד אחד שהעיד שמתו - שאשת גיטו אסורה על גיטו, שבניהם אשתו מותרת לו, וחולק רבי יוסי בנשא בעד אחד שבביאתו פסל אשת גיטו על גיטו, שפוסל גם אשתו עליו.

לרבי יצחק נפחא - ת"ק אסר אשת גיטו על גיטו והתיר לו אשתו לו נשאת לו אשת גיטו על פי עד אחד בין הלכה אשתו למדינת הים בין הלכה ארוסתו, וכדין כל שנישאת על פי עד אחד שנאסרת על בעלה משום שקסור רבנן שלא דייקא, וחלק רבי יוסי שהטעם בנמצא בעד עד אחד אסורה לבעלה משום גזירה שמה יאמרו שגירשה בעלה ונשאה זה בהיתר, ונמצא מחזיר גרושתו משינשאת, לפיכך בנישאת לבעל אחותה אשתו שאין לחשוש שיאמרו שנתגרשה מבעל הראשון ונשאת לבעל אחותה בהיתר - שהרי אסורה לו אף אחר גירושין, ליבנו כולם שנשאה בטעות מחמת שסבר שמת בעלה ומתה אשתו, ולכן מותרת אשת גיטו לגיטו ובהא מותר באשתו, אך בארוסתו שיש לומר שמתה היה בקידושין ונתבטל התנאי ונשא אחותה בהיתר (ובאשתו אין חשש זה - שאין תנאי בנישואין) אסורה לבעלה שיאמרו שמחזיר גרושתו, וממילא גם אשתו אסורה עליו שנראית כאחות אשתו.